

8. Fulei, T.I. (2015). *Zastosuvannya praktyky Yevropeiskoho sudu u spravakh pravosuddia: naukova ta metodolohichna dopomoha suddiam [Application of the Practice of European Court of Human in the administration of justice : scientific and methological aid for judges]*. Kyiv: [in Ukrainian].

9. Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny ta osnovnykh svobod [Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms]. (1950, November 4). www.echr.coe.int. Retrieved from https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf [in Ukrainian].

10. Mkhytarian, A.M. (2017). Pravovi ta administratyvni zasoby, shcho pereshkodzhaiut dyskryminatsii na pidstavi invalidnosti v Ukraini [Legal and administrative means of impeding of discrimination on the ground of disability in Ukraine]. *Candidate's thesis* [in Ukrainian].

11. Shevchuk, S. (2007). *Sudovi zakhyt prav liudyny: praktyka Yevropeiskoho sudu z prav liudyny v konteksti zakhidnoi pravovoi tradytsii [Judicial protection of human rights: the practice of the European Court of Human rights in the context of Western legal tradition]*. Kyiv [in Ukrainian].

12. Ravlinko, Z.P. (2016). Zaborona dyskryminatsii: zahalne teoretychne doslidzhennia [The prohibition of discrimination: general theoretical study]. *Candidate's thesis. Lviv* [in Ukrainian].

13. Rishennia Prymorskoho raionnoho sudu mista Mariupol u Donetskii oblasti u spravi № 266/4932/17 [Decision of Prymorskyi District Court of Mariupol city in Donetsk region in the case № 266/4932/17]. (2007, December 26). www.reyestr.court.gov.ua. Retrieved from <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/71233396> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 11.03.2018

УДК 321

Золотоноша Олег Вікторович

кандидат юридичних наук,

Начальник ГУНП в Запорізькій області

mors200708@ukr.net

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ САМОСТІЙНОСТІ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

У статті досліджено цілі та завдання системи місцевих фінансів. Розкрито основні принципи їх організації, які закріплені в нормах Бюджетного кодексу України, Конституції України, Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» та Європейській хартії про місцеве самоврядування. Розглянуто інститути даної системи, до яких слід віднести громадські послуги, місцеві бюджети, інститут місцевого оподаткування, цільові фонди, комунальний кредит, комунальну форму власності, фінанси комунальних підприємств.

Ключові слова: місцеві органи влади, місцеве самоврядування, фінанси, бюджети, оподаткування.

Zolotonosha O. V. ORGANIZATIONAL AND LEGAL SUPPLY OF FINANCIAL AND ECONOMIC SELF-GOVERNMENTALITY OF LOCAL AUTHORITIES IN THE CONDITIONS OF DECENTRALIZATION

The article explores the goals and objectives of the local finance system. The basic principles of their organization, which are enshrined in the norms of the Budget Code of Ukraine, the Constitution of Ukraine, the Law of Ukraine "On Local Self-Government in Ukraine" and the European Charter on Local Self-Government, are disclosed. The institutions of this system are considered, which should include public services, local budgets, local taxation institute, trust funds, municipal loans, communal ownership forms, finances of communal enterprises.

Key words: local authorities, local self-government, finance, budgets, taxation.

Постановка проблеми. Соціально-економічні і політичні трансформації, які розпочались в Україні з проголошенням незалежності, сприяли активізації процесу демократизації суспільства та держави. У результаті даних перетворень було почато розбудову європейської моделі місцевого самоврядування, яка є інструментом розв'язання локальних проблем, надання суспільних благ та послуг, реалізації інтересів територіальних громад.

Випуск 4. 2018

© О.В.Золотоноша, 2018

Місцеве самоврядування виступає основним принципом, що забезпечує зв'язок громадян з державою та гарантує можливість їх участі в державному управлінні.

Досвід усіх розвинених держав світу переконливо свідчить про те, що саме місцеве самоврядування зміцнює основи народовладдя, створюючи необхідні умови для життєдіяльності місцевих співтовариств, стабілізує політичну систему в цілому, виступаючи важливим механізмом забезпечення єдності країни та цілісності держави.

Вирішальне значення в забезпеченні функціонування органів місцевого самоврядування відводиться місцевим фінансам, що являють собою самостійний структурний рівень фінансової системи держави.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У науковій літературі проблеми формування та використання місцевих бюджетів досліджуються в працях провідних вітчизняних вчених: В.Бодрова, Т.Бондарук, М.Деркача, В.Зайчикової, О.Кириленко, І.Когут, Т.Косової, В.Кравченка, Л.Лисяк, І.Луїної, А.Лучки, Ц.Огонь, К.Павлюк, С.Пипко, Н.Рекової, С.Слухая, Н.Старостенко, О.Сунцової, Г.Тельнової.

Формування цілей статті. Мета статті полягає у комплексному дослідженні організаційно-правового забезпечення фінансово-економічної самостійності місцевих органів влади, шляхом розкриття основних принципів та інститутів цієї системи.

Виклад основного матеріалу. Місцеві фінанси забезпечують органи місцевого самоврядування достатнім обсягом фінансових ресурсів; сприяють розподілу дохідних джерел між рівнями влади, галузями економіки, домогосподарствами з метою досягнення соціально-економічного ефекту на рівні адміністративно-територіальних одиниць.

Тобто, місцеві фінанси стимулюють зростання фінансового потенціалу територій, є підґрунтям фінансової незалежності органів місцевого самоврядування, а також націлені на забезпечення громадян якісними суспільними послугами.

Протягом останніх років близько 10 % вартості валового внутрішнього продукту України перерозподіляється через систему місцевих фінансів, слід зауважити, що значна частина цих коштів акумулюється у місцевих бюджетах [1, с. 40]. Крім того, приблизно третина бюджетних ресурсів країни зосереджена саме в місцевих бюджетах [2, с. 363].

Можливість формування місцевих бюджетів дає змогу органам місцевого самоврядування мати фінансову базу для реалізації повноважень, визначених Конституцією України, законами та іншими нормативно-правовими актами.

Згідно з положеннями Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» місцевий бюджет - це план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення функцій та повноважень місцевого самоврядування [3].

Наведене визначення достатньо обмежено розкриває сутність та значення даної категорії, адже характеризує місцеві бюджети лише за формою. Розглядаючи місцеві бюджети як об'єктивну економічну категорію, провідні вітчизняні науковці зазначають, що місцеві бюджети відіграють ключову роль у формуванні системи фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування.

У сучасних підходах вітчизняних науковців щодо визначення сутності місцевих бюджетів чітко простежується орієнтація на посилення процесів децентралізації та демократизації влади в країні.

Об'єктом організаційної структури та реальним вираженням місцевих фінансів є фінансові ресурси органів місцевого самоврядування. На наш погляд, фінансові ресурси органів місцевого самоврядування слід розглядати як матеріальні носії фінансових відносин, а саме: конкретні фонди грошових коштів, які знаходяться в розпорядженні місцевої влади певної територіальної одиниці та використовуються на розвиток цієї території. Фінансові ресурси органів місцевого самоврядування перебувають як у фондовій, так і не фондовій формах. Призначенням фінансових ресурсів є забезпечення відтворювального процесу на рівні адміністративно-територіальних одиниць.

Структура фінансових ресурсів місцевих органів самоврядування тією чи іншою мірою визначена в конституціях більшості країн або в інших законодавчих актах [4, с. 61]. Згідно зі ст. 142 Конституції України матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають у управлінні районних і обласних рад [5].

У Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» було охарактеризовано фінансові основи місцевого самоврядування, а саме: визначено умови формування місцевих бюджетів, створення цільових фондів, участь органів місцевого самоврядування у фінансово-кредитних відносинах та окреслено право комунальної власності [3].

Нормами Бюджетного кодексу України [6] деталізовано особливості формування фінансових основ органів місцевого самоврядування. Таким чином, місцеві фінанси охоплюють дві сфери, а саме: економічні відносини, пов'язані з формуванням і використанням централізованих фінансових ресурсів акумульованих у місцевих бюджетах та цільових фондах органів місцевого самоврядування, що є структурною складовою місцевих бюджетів; економічні відносини, пов'язані з формуванням та використанням фінансових ресурсів підприємств, та

організацій комунальної форми власності. Відповідна значна частка фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування акумулюється безпосередньо у місцевих бюджетах.

Щодо суб'єктів фінансових відносин, то на місцевому рівні вони представлені органами законодавчої та виконавчої влади, а також органами оперативного управління бюджетом. Правовий статус суб'єктів системи місцевих фінансів закріплено в Конституції України.

Формування дієвої системи фінансового забезпечення місцевих органів самоврядування передбачає досягнення стратегічних та тактичних цілей.

Як зазначає І. Копитіна «метою фінансової діяльності місцевих органів влади є задоволення суспільних інтересів і потреб та сприяння соціально- економічному розвитку регіону» [7, с. 261]. Тобто, стратегічною метою місцевих фінансів є забезпечення соціально-економічного розвитку територій з урахуванням потреб та інтересів членів територіальних громад.

Досягнення стратегічних цілей можливо лише за умов реалізації тактичних цілей, а саме: забезпечення збалансованості доходів і видатків місцевих бюджетів, формування фінансово стійких бюджетів та досягнення певного рівня їх фінансової самостійності.

Відповідно до зазначених цілей перед системою місцевих фінансів постає ряд завдань: визначення суми коштів необхідних для забезпечення членів територіальних громад мінімальним обсягом суспільних благ та послуг; формування доходів місцевих бюджетів; ефективний розподіл фінансових ресурсів у відповідності до власних та делегованих повноважень.

Наступною структурною складовою системи місцевих фінансів є принципи їх організації. Принципи організації місцевих фінансів тісно пов'язані з принципами організації бюджетної системи країни, оскільки основна частина фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування перебуває у фондовій формі.

Принципи організації бюджетної системи закріплено в нормах Бюджетного кодексу України, Конституції України, Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» та Європейській хартії про місцеве самоврядування. Відповідно, спираючись на наукові розробки основоположників вітчизняної науки про місцеві фінанси та враховуючи складність та багатогранність системи місцевих фінансів виділимо наступні принципи її організації:

Принцип самофінансування та принцип самозабезпечення. Їх особливість проявляється в забезпеченні фінансової самостійності органів місцевого самоврядування як у формуванні, так і використанні фінансових ресурсів, що акумулюються в місцевих бюджетах.

Принцип державної фінансової підтримки передбачає забезпечення централізованої фінансової підтримки органів місцевого самоврядування з метою зниження або ліквідації дисбалансів в соціально-економічному розвитку територій.

Принцип економічності та раціональності. Даний принцип передбачає забезпечення виваженої бюджетної політики органів місцевого самоврядування відносно розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів.

Принцип відкритості, гласності і прозорості.

На сьогоднішній день не менш важливими є інститути даної системи до яких слід віднести громадські послуги, місцеві бюджети, інститут місцевого оподаткування, цільові фонди, комунальний кредит, комунальну форму власності, фінанси комунальних підприємств. Таким чином розглянемо деякі з них.

Так, зарубіжний досвід демонструє, що ключовим інститутом у системі місцевих фінансів є інститут громадських послуг. Інститут громадських послуг визначає модель системи місцевих фінансів [8, с. 112]. Проте, вітчизняні вчені зазначають, що даний інститут перебуває в стадії теоретичного осмислення [9, с. 28] або знаходиться в зародковому стані [10, с. 16], або зовсім не враховується як складова місцевих фінансових інститутів. Дані твердження, ще раз свідчать про те, що в сучасних наукових дослідженнях пов'язаних з місцевими фінансами не враховуються, особливості які притаманні функціонуванню даного інституту в умовах ринкової економіки. Адже саме за умов ринкової економіки державні та місцеві органи влади повинні забезпечувати надання громадянам тих видів благ та послуг, які не мають бажання забезпечувати, або виробництво яких є не рентабельними для комерційних підприємств [11, с. 48].

Згідно з теоретичною концепцією, державні послуги – це такі види суспільних послуг, джерелом забезпечення яких є кошти органів державної влади. Надання суспільних благ забезпечується функціонуванням держави [12, с. 90].

Основною властивістю суспільних благ, що виступає провідною ознакою розмежування завдань між різними рівнями виконавчої влади є неподільність. Неподільність суспільних благ означає, що вони можуть використовуватися всіма членами суспільства тільки спільно, ізольоване споживання виключається. Відповідно суспільні блага, які не мають означеної властивості, визначаються як подільні блага, або такі, що використовуються членами суспільства різною мірою. У ринкових країнах подільні блага надаються передусім територіальними громадами та органами представництва інтересів територіальних громад і класифікуються як громадські послуги [13, с. 7–8].

Отже, інститут громадських послуг функціонує в Україні. По-перше, це зумовлено тим, що основною функцією місцевої влади є надання суспільних благ, які відповідно до зарубіжної практики можна визначити як громадські послуги. По-друге, наявність та функціонування комунального сектора економіки забезпечує надання ряду громадських послуг. По-третє, нормами ст. 119 та ст. 143 Конституції України за місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування передбачається закріплення ряду функцій та компетенцій з надання суспільних благ.

Якість та ефективність надання громадських послуг істотно впливають на рівень добробуту членів територіальної громади.

Наступним фінансовим інститутом, який виділяють в організаційній побудові місцевих фінансів є місцеві бюджети. Як зазначалось вище, саме місцеві бюджети відіграють ключову роль в системі місцевих фінансів, виступають фінансовим підґрунтям у діяльності та функціонуванні органів місцевого самоврядування. За рахунок фінансових ресурсів, що акумулюються в місцевих бюджетах забезпечується соціально-економічний розвиток територіальних громад.

Місцеві бюджети є самостійними, вони не включаються до Державного бюджету України, бюджету АРК та інших місцевих бюджетів [3].

Згідно з Бюджетним кодексом України бюджети формуються з двох частин, а саме із загального та спеціального фондів. Загальний фонд бюджету включає надходження, що визначені для забезпечення загальних виплат та не призначаються на конкретні цілі. Даний фонд є джерелом забезпечення більшості видатків бюджету. Спеціальний фонд місцевих бюджетів формується з конкретно визначених джерел надходжень і використовується на фінансування чітко визначених цілей.

Розглядаючи місцеві бюджети як фінансовий план, слід зазначити, що в результаті внесення змін до Бюджетного кодексу України, в рамках реалізації реформи міжбюджетних відносин, передбачено формування єдиного кошика доходів загального фонду. Наявність єдиного кошика доходів місцевих бюджетів передбачає зміцнення їх фінансових основ, а також стимулювання органів місцевого самоврядування до нарощення їх доходної бази. Крім того, в результаті реалізації бюджетної та податкової реформ було розширено доходну базу загального фонду місцевих бюджетів при одночасному скороченні доходів спеціального фонду.

До 2015 р. доходна частина місцевих бюджетів формувалась за рахунок доходів, що закріплюються за бюджетами місцевого самоврядування та враховувались при визначенні міжбюджетних трансфертів або кошик I; доходів, що не враховувались при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів або кошик II; міжбюджетних трансфертів.

Так, I кошик являв собою сукупність доходних джерел, що були закріплені на постійній основі за місцевими бюджетами та суму надходжень, які враховувались при визначенні міжбюджетних трансфертів. Характерною особливістю доходів I кошику було те, що зосереджувались вони виключно в загальному фонді місцевих бюджетів.

У свою чергу, доходи місцевих бюджетів, що не враховувались при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, які формували II кошик, зараховувались як до загального, так і спеціального фондів місцевих бюджетів.

Також, місцеві бюджети поділяються на дві функціональні складові, а саме: поточний бюджет та бюджет розвитку [3].

Фінансові ресурси, які акумулюються в поточному бюджеті спрямовуються на фінансування установ і закладів виробничої і соціальної інфраструктури, що утримуються за рахунок бюджетних асигнувань, а також на фінансування заходів щодо соціального захисту населення. Тобто поточний бюджет є бюджетом споживання.

Щодо бюджету розвитку, то його кошти спрямовуються на реалізацію програм соціально-економічного розвитку відповідної території, пов'язаних здійсненням інвестиційної та інноваційної діяльності, на фінансування субвенцій та інших видатків, пов'язаних з розширенням відтворенням [3].

Бюджет розвитку є виключно складовою спеціального фонду місцевих бюджетів, джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів якого чітко окреслені в Бюджетному кодексі України.

Бюджет розвитку є основою фінансового забезпечення соціально- економічного розвитку місцевих органів самоврядування. Проте у рамках реалізації бюджетної реформи з метою посилення фінансової самостійності місцевих бюджетів з бюджету розвитку було передано до загального фонду податкові надходження, а саме єдиний податок та податок на майно. У результаті доходна частина бюджетів розвитку місцевих бюджетів формується за рахунок не стабільних та не значних доходних джерел. На наш погляд, даний перерозподіл доходних джерел між загальним фондом та бюджетом розвитку місцевих бюджетів, навіть у короткостроковому періоді, негативно позначиться на якості громадських благ та послуг, а з часом призведе до посилення фінансової залежності органів місцевого самоврядування від фінансової допомоги органів влади вищого рівня на розвиток інфраструктури адміністративно-територіальних одиниць.

Наступною складовою, яку слід виділити в організаційній структурі місцевих фінансів є інститут місцевого оподаткування. Саме інститут місцевого оподаткування покликаний зміцнювати місцеві бюджети, розширювати

їхню фінансову незалежність. Ефективне використання місцевих податків і зборів сприяє акумуляції фінансових ресурсів, необхідних для розвитку територіальних громад, оскільки згідно з досвідом розвинутих країн є стабільним і самостійним джерелом доходів до місцевих бюджетів.

Згідно з твердженням С. Бейлі: «Податок є місцевим за умов, якщо місцева влада визначає податкові надходження, встановлюючи ставки або/чи визначаючи податкову базу, при цьому витрачаючи отримані податкові надходження на місцеві потреби» [14, с. 152]. Відповідно, до місцевих податків, окрім загальних принципів оподаткування, висувається низка характерних вимог, які зумовлені їх особливим значенням у складі фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування, забезпеченні соціально-економічного розвитку території, найбільш повному задоволенні потреб населення.

Висновки. Таким чином, система місцевого оподаткування повинна передбачати такі підходи до вибору місцевих податків.

- забезпечення достатніх обсягів та справедливого розподілу коштів. Надходження від місцевих податків і зборів мають бути відчутними у загальному обсязі фінансових ресурсів місцевих органів влади, а потреби місцевого бюджету повинні задовольнятися переважно за рахунок надходжень місцевих податків і зборів;
- незначні адміністративні та виконавські витрати. Істотного зниження адміністративних витрат можна досягти за допомогою використання єдиного фіскального апарату, спільних форм і баз оподаткування при справлянні загальнодержавних та місцевих податків;
- вплив місцевих податків на соціальну поведінку громадян не повинен бути суттєвим, місцеві податки не повинні сприяти переміщенню податкових баз. У зв'язку з цим найбільш доцільними місцевими податками є майнові податки та податки з доходів. Обсяг місцевих податків має бути безпосередньо пов'язаний з рівнем надання місцевих послуг;
- рівень ефективності витрат означає, що місцеве оподаткування має сприяти досягненню оптимального рівня витрат органів місцевого самоврядування.

Список використаних джерел:

1. Місцеві фінанси: підручник / [О. Р. Квасовський, А. В. Лучка, Б. С. Малиняк та ін.] / За ред. О. П. Кириленко. – К.: Знання, 2006. – 677 с.
2. Косова Т. Д. Податкова віддача регіонів України: проблеми і перспективи / Т. Д. Косова, О. Ю. Тімарцев // Бізнес Інформ : наук. Журнал. – 2014. № 4. – С. 361 – 365.
3. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-вр зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
4. Руденко І. В. Фінансові ресурси органів місцевого самоврядування: поняття та сутність / І. В. Руденко // Наукові праці НДФІ. – 2003. - № 2 (21). – С. 120–127.
5. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
6. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. №2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
7. Копитіна І. В. Проблеми та перспективи формування місцевих бюджетів враховуючи економічний розвиток країни / І. В. Копитіна // Зб. наук. прац. Уманського нац-го ун-ту садівництва / Уман. нац. ун-т садівництва. – № 85.– С. 260–264.
8. Кравченко В. І. Місцеві фінанси України [Текст] : дис. д-ра екон. наук: 08.04.01 / В. І. Кравченко ; Київський ун-т ім. Т. Шевченка. К., – с. 391.
9. Владимиров К. М. Місцеві фінанси: навч. посіб. / К. М. Владимиров, Н. Г. Чуйко, О. Ф. Рогальський – Херсон: Олді-плюс; 2006. – 352 с.
10. Сазонець І. Л. Управління місцевими фінансами: навч. посіб. / І. Л. Сазонець, Т. В. Гринько, Г. Ю. Придатко – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 264 с.
11. Суховірська О. Б. Фінансові ресурси місцевих органів влади / О. Б. Суховірська // Фінанси України. – 2002. - №11. - С. 61–67.
12. Барецький В. І. Проблеми фінансового забезпечення розвитку адміністративно-територіальних утворень у контексті Європейської хартії місцевого самоврядування / В. І. Барецький // Наукові праці НДФІ. – 2005. - Вип. 1 (30). – С. 90–95.
13. Регулювання міжбюджетних відносин: Україна і європейський досвід: монографія / [В. Г. Бодров, О. П. Кириленко, Н. І. Балдич та ін.] ; за ред. В. Г. Бодрова. – К.: Вид-во НАДУ, 2006. – 296 с.
14. Bailey S. J. Local Government Economics: Principles and Practice. / S. J. Bailey – London: Macmillan press ltd, 1999. – 359 p.

REFERENCES

1. Kvasovskyi, O.R., Luchka, A.V., Malyniak, B.S. et. al. (2006). *Mistsevi finansy [Local finance]*. O. P. Kyrylenko (Ed.). Kyiv: Znannia [in Ukrainian].

2. Kosova, T.D. & Timartsev, O.Yu. (2014). Podatkova viddacha rehioniv Ukrainy: problemy i perspektyvy [Tax returns of Ukrainian regions: problems and prospects]. *Biznes Inform – Business Inform*, 4, 361-365 [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy “Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini” [Law of Ukraine “On Local Self-Government in Ukraine”]. (1997, May 21). *zakon5.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/280/97-vr> [in Ukrainian].
4. Rudenko, I.V. (2003). Finansovi resursy orhaniv mistsevoho samovriaduvannia: poniattia ta sutnist [Financial resources of local self-government bodies: concept and essence]. *Naukovi pratsi NDFI – Scientific works of NDFI*, 2 (21), 120-127 [in Ukrainian].
5. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]. (1996, June 28). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*, 30, p. 141 [in Ukrainian].
6. Biudzhetni kodeks Ukrainy [Budget Code of Ukraine]. (2010, July 8). *zakon1.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> [in Ukrainian].
7. Kopytina, I.V. Problemy ta perspektyvy formuvannia mistsevnykh biudzhetyv vrakhovuiuchy ekonomichnyi rozvytok krainy [Problems and prospects of forming local budgets taking into account economic development of the country]. (n.d.). *Zb. nauk. prats. Umanskoho nats-ho un-tu sadivnytstva – Collection of scientific works of the Uman National University of Horticulture*, 85, 260-264 [in Ukrainian].
8. Kravchenko, V. I. Mistsevi finansy Ukrainy [Local Finances of Ukraine]. (n.d.). *Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
9. Vladymyrov, K.M. (2006). *Mistsevi finansy [Local Finances]*. Kherson: Oldi-plus [in Ukrainian].
10. Sazonets, I.L., Hryenko, T.V., & Prydatko, H.Yu. (2006). *Upravlinnia mistsevnyimi finansamy [Local finance management]*. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury [in Ukrainian].
11. Sukhovirska, O.B. (2002). Finansovi resursy mistsevnykh orhaniv vlady [Financial resources of local authorities]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, 11, 61-67 [in Ukrainian].
12. Baretskyi, V.I. (2005). Problemy finansovoho zabezpechennia rozvytku administratyvno-terytorialnykh utvoren u konteksti Yevropeiskoi khartii mistsevoho samovriaduvannia [Problems of financial provision of development of administrative-territorial entities in the context of the European Charter of Local Self-Government]. *Naukovi pratsi NDFI – Scientific works of NDFI*, 1, 90-95 [in Ukrainian].
13. Bodrov, V. H., Kyrylenko, O. P., Baldych, N. I. et. al. (2006). *Rehuliuвання mizhbiudzhethnykh vidnosyn: Ukraina i yevropeiskyi dosvid [Regulation of intergovernmental relations: Ukraine and European experience]*. V. H. Bodrov (Ed.). Kyiv: Vyd-vo NADU [in Ukrainian].
14. Bailey, S. J. (1999). *Local Government Economics: Principles and Practice*. London: Macmillan press ltd [in English].

Стаття надійшла до редакції 12.03.2018

УДК 342.951

Кондратенко Віталій Миколайович
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри галузевого права та правоохоронної діяльності
Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка
kondratenkovitals@gmail.com

УМОВИ ОПТИМІЗАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАЙНЯТОСТІ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

У статті здійснено теоретико-правовий аналіз змісту системи адміністративно-правових засобів забезпечення зайнятості осіб з інвалідністю. Розглянуто наступні юридичні засоби: а) юридичні засоби організаційного характеру щодо впорядкування форми, змісту та порядку складання трудових договорів і контрактів; здійснення повідомної реєстрації колективних договорів і угод; б) юридичні засоби фінансового характеру щодо порядку компенсації роботодавцям витрат за робочі місця осіб з інвалідністю, а також реалізації дозвільних процедур в частині отримання права користування пільгами з оподаткування; в) юридичні засоби контрольного характеру, у тому числі інспекційні відвідування та невізні інспектування; складання протоколів про адміністративні правопорушення та накладення

Випуск 4. 2018

© В.М.Кондратенко, 2018